

О. А. Шумейко,

Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого, м. Харків

ВЛАСНІ НАЗВИ ЯК ЗАСІБ ТВОРЕННЯ КОМІЧНОГО В УКРАЇНСЬКІЙ ПОЕЗІЇ КІНЦЯ ХХ СТ.

Досліджено використання власних назв як характерного засобу творення комічного з урахуванням стильової поліфонії й розширення тематичних меж поезії означеного періоду, представленого авторами кількох поколінь. Аналізований матеріал засвідчує актуалізацію творення різних видів комічного такого лексичного шару, як власні назви. Фактичний матеріал демонструє переважання різних шарів власних назв, які представлені елементами літературної мови, і позалітературної – розмовної.

Ключові слова: поетична мова, власні назви, комічний ефект, поетичний образ, оцінна лексика.

Исследовано использование собственных имен как характерного способа создания комического с учетом стилевой полифонии и расширения тематических границ поэзии обозначенного периода, представленного авторами нескольких поколений. Анализируемый материал свидетельствует об актуализации создания различных видов комического такого лексического слоя, как собственные имена. Фактический материал демонстрирует преобладание различных слоев собственных имен, которые представлены элементами литературного языка, и внелитературного – разговорного.

Ключевые слова: поэтическая речь, собственные имена, комический эффект, поэтический образ, оценочная лексика.

Investigated the use of poetic okazalash as a typical means of creating a comic with regard to the style of polyphony and the expansion of the thematic boundaries of the poetry of the period, represented by the authors of several generations. The analyzed material evidence update for the creation of a different kind of comic this lexical layer, as its own name. The actual material shows the prevalence of different layers okazalash, which are represented by the elements of literary language, and outside literary – colloquial.

Implementation of the comic in Ukrainian poetry of the second half of the twentieth century is in line with the trends of modern Ukrainian poetry in general, including the semantics of the poetic word. At the same time comic expression in language practice depends on the artist diastole, resulting in varying proportion of comic elements in the structure of artistic and aesthetic – of fortifications comic elements (poetry Stus, L. Kostenko etc.) to the beginning of the through ironic poetic text demonstrates artistic practice M. Danka, Neda and others unexpected.

The predominance of a certain type of comedy – humor, irony, satire or sarcasm – a separate idiostyle depends on a number of linguistic and extra-linguistic factors such as facility comic evaluation, individual attitude of the author and his evaluation purposes.

Among the lexical means of creating comic prevails evaluative vocabulary, which by its nature is able to convey most clearly the discrepancy between aspiration and reality, according to the author's intention. Comic effect is most often based

on the implementation of image-potential semantic lexical units assessment, which is supported in stylistic terms «collision» of usual and contextual values tokens or linguistic meaning and context.

One of the important means of comic act proper names that are associated with cultural connotations or inner form which explicates comic beginning. Dominant poetic vocabulary of the sixties are place names – names of places of detention as an extremely emki characters in a satirical depiction of reality. Depending on the communicative and pragmatic goals poetic work the authors use their own names primarily for updating background knowledge. Traditionally, the authors use dumb that in sound design, internal form already have comic coloring. It is also important to assess comic names are associated with cultural connotations (as John Thomas), they are updated often in contexts that reveal the motive of national identity.

Key words: poetic language, their own names, comic effect, poetic image, evaluative Lexis.

Для сучасного українського мовознавства важливим є дослідження мовних засобів творення комічного. Власні назви, як дієвий чинник комічного, постійно перебуває в полі зору українських науковців. Лінгвістичний аналіз проблеми комічного, що здійснюється на матеріалі художніх творів, є, в основному, мова прозових творів. Поза увагою науковців залишається українська поезія.

Метою статті є виявлення та аналіз власних назв як одного з лексичних засобів творення комічного в українській поезії кінця ХХ ст.

Предметом дослідження є особливості використання власних назв для створення комічного ефекту в українській поезії означеного періоду.

Номінації особи виступають одним із чинників сатирично-гумористичного ефекту в художньому творі. Лінгвістичний аналіз поетичної мови, спрямований на виявлення характерних мовних засобів творення комічного, дає змогу констатувати, що важливе місце серед них займають засоби ономастики. До цього питання зверталися дослідники С. Беліцька [1], Н. Ботвина [2], Л. Буштян [3], Г. Лукаш [11], М. Мельник [12], Л. Селіверстова [17] та ін.

Як зауважує Т. Наумова, «досліджуючи мовні засоби комічного, масмо проаналізувати співвіднесеність між денотатами номінацій осіб та їх експресивно-образними сигніфікатами. Відношення між поняттями, позначуваними певним словом, і предметом, який ним називається, полягає в тому, що поняття як сума певних ознак окремого предмета лягає в основу його оцінної характеристики, а ім'я вже вичленює окремі ознаки, властиві певному денотату» [13, с. 31]. Ознаки, покладені в основу найменування, поза художнім текстом не завжди близькі за змістом. У межах контексту вони починають утворювати нові концептуальні характеристики персонажів. Під час текстотворення ці ознаки можуть перекодовуватися або взагалі зникати. У художньому тексті експресивні слова-номінації адекватно передають реальні денотативні ознаки об'єкта. Експресивність цих лексем програмується метою авторського повідомлення та самим контекстом.

У поетичних творах власні назви функціонують як важливий компонент семантико-стилістичної системи тексту, виконуючи характерні функції у створенні їхньої семантичної організації та структури, тобто вони є елементами різних текстових рівнів – мовленнєвого, образного та ідейно-сміслового, концептуального. Як правило, комічний ефект у поетичних текстах досягається шляхом реалізації лінгвоцентричної інформації власного імені, його пресупозитивних, культурно-фонових знань, актуалізації внутрішньої форми оніма, конкретного поєднання імені й прізвища.

Поширеним прийомом творення комічного є вживання «прозорих» власних назв, семантика яких містить оцінні елементи: «Які шляхетні прізвища тут панські! – / Бидловські. Козебродські. Себастьянські. / Яка в них гідність чутська велика! – / Рох Яблоновський і Тадеуш Піка. / Та ба, які наймення гонористі!» [10, с. 96]. Обігрування Ліною Костенко внутрішньої форми номенів, які нагадують польські імена та прізвища, сприяє появі сатиричного ефекту, скерованому на характеристику діяльності польської шляхти. Сатиричний ефект посилюється текстовими маркерами *гідність велика, наймення гонористі*, які насправді набувають протилежного значення. Власні імена-антропоніми як особливий знак в українській мовній картині світу здебільшого національно конотовані. Сміслова специфіка їх, як правило, виразність у одного з таких імен – Хома, що узвичаєно виражає гумористичне начало: «А що було б, якби ханком / Сто Хом зібрати в трест столичний? / А ще якби під глас фанфар / Вручити їм п'янки клейноди?.. / Чим не завзятий авангард / Перебудовників природи?» [15, с. 157]. Оцінна семантика імені підтримується тут сусідством лексем різних стилістичних шарів: книжних (*столичний трест, глас фанфар, клейноди, авангард, вручити*) і розмовних (*ханком, завзятий*). До другого шару можна віднести й сполучення *перебудовники природи* та множинну форму *сто Хом*.

Ім'я Іван позначене асоціативною національною співвіднесеністю. У сучасній поезії воно часто використовується як назва простих, непоказних, соціально залежних людей або народу загалом, без національної співвіднесеності: «Пів-століття в Магадані, / у Сибіру, Воркуті / Пильнував своїх іванів. / Турбувався, як про котів. / Я, бувало, підійду: / І жте, зеки, баланду. / Щоб ніякої хвороби!» [6, с. 184]. Уживання множинної форми імені робить його узагальненням, а контекст посилює стилістичний ефект: «турбота» держави про політ'язнів добре проглядається через слова *зеки, баланда*. Вислів *турбувався, як про котів* імпліцитно енантіосемічний: про котів справді турбувалися краще, ніж про людей.

Одним із прийомів комічного, що ґрунтується на використанні власного імені, є оживлення його внутрішньої форми через уведення до контексту омонімічних та паронімічних слів: «Був Київ стольний. Русь була святою. / А московіти – Русь уже не та. / У них і князя звали *Калитою*, – / Така страшна захланна *калита*» [8, с. 146]. Об'єднання в одному тексті омонімів уживається для посилення денотата власної назви, яка є спорідненою із загальною: московський князь набув такого ймення саме через уміння збирати, привласнювати, збагачуватися (*калита*, власне, й означає «торба для грошей»). Експресії обома словам додають епітети *страшний, захланний*, ужиті як характеристика загальної назви. Асоціативно ця характеристика поширюється й на власну назву (читай: яка страшна й захланна *калита* {*Калита*}). Гірка іронія проглядає також у паралелі: *Був Київ стольний. Русь була святою й А московіти – Русь уже не та*, – де емоційність досягається контекстуальною антонімією *святий – не той*. Оскільки обидва означення формально належать до одного означуваного слова (*Русь*), антитеза майстерно розкривається автором саме в обігруванні аналізованої нами омонімії.

У поетичній мові імена історичних осіб та відомих літературних персонажів часто використовуються як символи певних епох або характерних ознак, прикмет. Ця традиція лежить в основі вживання імен *Едіп* та *Піфагор* у таких рядках: «...один *недбайлий жест* / *іде той жест по колу* / *немов сліпий Едіп* / *по бульбашках від кока-коли* / *благаючи на хліб* / *де протирає палімпсест* / *сандалем Піфагор...*» [21, с. 58]. Асоціації між сліпотою та рухом по колу дозволяють увести ім'я *Едіп*, а вживання поруч назви сучасного напою відтіняє сему 'давнина' в аналізованому слові, хоча на рівні комічного ця сема підтримується наступною власною назвою та тією дією, яку виконує її носій – протирає сандалем палімпсест (як відомо, палімпсест – це старовинний рукопис, написаний здебільшого на пергаменті після того, як із нього було стерто первинний текст).

Переосмислення усталеного символічного змісту, закріпленого за певним іменем, є помітним прийомом творення мовних контрастів. Наприклад, у поезії М. Горбала, ідіостиль якого відзначається конденсованістю поетичного слова, ім'я бога Прометея набуває символічного звучання і, своєрідно перекодовуючись, реалізує, відповідно, відтінок гіркої іронії: «*Прометей спалити / (щоб не мучився)!*» [5, с. 64]. Семантика цього словообразу є надзвичайно місткою. Сам Прометей постає як герой-страдник, чие героїство не потрібне народові, за який він страждає.

У поезії В. Симоненка «Прирученим патріотам» образ Антея реалізує своє символічне значення в розкритті зазначеного в заголовку образу: «*За плату ви закохані в ідею, / І зморюки морщите на ситому чолі... / Кому ж ви служите, приручені Антей, / Відірвані від матері-землі?*» [18, с. 149]. Глибина сатиричного образу полягає в тому, що, за античним міфом, нездоланий Антей, відірваний від землі, гине, — отже, людина, відірвана від Батьківщини, не може бути патріотом. Образ бога-велета Антея в контексті набуває символічного значення несправжності, лицемірства. Епітет *приручений*, реалізуючи сему 'продажний', посилює це значення.

У контексті: «*І прямо підеш – казку розкажуть тобі, / Вправо... Спинися на роздоріжжі: / Тут кожен – Гентун, і на (іржавій) трубі – / кожен свій тризуб лиже*» [21, с. 22], — ім'я бога моря реалізує не позбавлене глузування оцінне значення: з одного боку, це людина, яка вважає себе богом, вершником долі, з другого — уміщені поруч лексичні одиниці *іржавий, труба, лизати* не сприяють підтриманню цієї сему. Уживання лексеми *тризуб* перекидає асоціативне сприйняття від античності до наших днів, адже тризуб — це один із символів України. Очевидним стає натяк на негаразди в сучаснім житті співвітчизників.

Символіка поетичного контрасту, що виявляється на концептуальному рівні при зіставленні різностильових власних назв, є одним із засобів досягнення комічного ефекту: «*Там вибрали якогось чоловічка / і думають, що це вже Вифлєем. / Ще й прізвище хороше – Заплюсвічка. / Отак одне одного й заплюєм*» [8, с. 99]. Поєднання біблійної назви *Вифлєем*, що належить до високої лексики, із власне українською, похідною від дієслова *заплювати*, створює несумісність ситуації, яка й завершується авторським підсумком про те, що народ обирає недостойних на владу.

Якщо розглядати всі прийоми комічного з точки зору їх взаємозв'язку з формою і змістом поетичного твору, то виявляється, що власне ім'я як мовний засіб комічного актуалізується як «елемент» фігур і зовнішнього, словесно-структурного рівня, і внутрішнього — глибинного, смислового. В останньому випадку власне ім'я реалізує в поетичному контексті національно-культурні конотації та свій символічний зміст: «*Сюди ми йшли – займанцину обсісти, / козацькими кістками облягти. / Живцем, як кажуть, в землю не залізи – / Сибіру, Магадану чи Ухти*» [19, с. 156]. Національні поняття «обсісти займанцину», «козацькі кістки» корелюють у тексті зі словами символічної семантики, що називають місця ув'язнення, висилки репресованих: *Сибір, Магадан, Ухта*. У цьому тексті виразно проглядається гірка іронія з приводу *займанцини* («зайнята під обробіток ділянка» [20, с. 133]) на таких віддалених від України землях, яка *обложена козацькими кістками*. Сталий зворот *полягти кістками*, що означає «загинутися»; розширений означенням *козацький*, набуває символічної семантики: *гинули найкращі українці*.

Вживаними в поетичній мові кінця ХХ століття є назви *Коліма, Соловки* із семою 'місце заслання' або просто 'заслання': «*Що писав би Шевченко / в тридцять третьому, / в тридцять сьомому роках? / Певно, побувавши в Косарі, / побував би ще й на Соловках*» [9, с. 163]; «*Ко – ли – ма! / Підхльостують колеса дружню. / Спішать у заполярний край. / Процай, свободо осоружна, / невмита воленько, процай!*» [4, с. 34]. В останньому контексті гіркої іронії надають висловлюваному оксюморон *осоружна свобода* та сполучення *невмита воленько*, яке перегукується із Шевченковим «*І небо невмите, і заслани хвилі...*», де також ідеться про заслання, відчуття відірваності від цілого світу.

Українська поетична традиція досліджуваного періоду продовжує тенденції поетичного слововживання, започатковані попередниками. У цьому зв'язку слід виділити домінуючі поетичного словника, що служать для побудови художніх образів із метою сатиричного зображення дійсності. Однією з таких домінуючих є слово *Сибір*, актуалізоване у творах багатьох поетів, зокрема В. Стуса, М. Данька та ін. Розглядаючи змістову функцію цього слова, його використання в аналізованій поезії з метою сатиричного зображення, акцентуємо, що традиція поетичного слововживання закріпила за ним значення «заслання», «неволя», «каторга»: «*Одрозу. Просто з ходу. / Пручався я ж, мов звір. / Як ворога народу, / Блаженствувать – в Сибір!*» [6, с. 76]. У цьому прикладі іронія досягається невідповідністю між заявленою семантикою та житим у тексті дієсловом *блаженствувати*, що дисонує і з іншими складниками: *пручатися, мов звір* та сталим сполученням *ворог народу*, надзвичайно популярним упродовж існування радянської системи. Узагальнювальний образ набуває множинна форма: «*Якого вихохали звіра! / Як причащалися на злі! / По Соловках та по Сибірах! / Собі на ланці наша віра / Руду довбала з-під землі*» [6, с. 166]. Використання лексеми в одному ряду з іменником, що справді має форму множини, дозволяє «розмножити» семантику аналізованого слова, адже Сибір — це величезна територія, важко вловима для конкретного сприйняття. Якщо зважити, що за кілька століть абстрактні поняття «неволя», «заслання» асоціювалися саме з Сибіром (куди входили, й Коліма з Магаданом та Соловками як дуже далека й небезпечна віддаль), множинна форма надає експресії висловлюваному. Допомогають у підтриманні такої образної сили й інші складники. Так, позитивна тональність, закладена у слові *вихохати*, полярно змінюється при поєднанні зі словом *звір*, увиразнюючи негативну сатиричну оцінку. Лексема *причащалися* зазвичай має позитивну оцінку з відтінком урочистості, використовується для позначення причетності до чогось високого, доброго, але сполучення її зі словом *зло* змінює оцінність і надає поетичному текстові гостро сатиричного забарвлення.

Що стосується власне України, то її образ здебільшого змальований з гіркою іронією: «*Чужі та прийшли, вже тут укорінені, / та ще й своїх причасне кубло / так вирипали двері України – / аж холодом з Сврони потягло*» [8, с. 126]; «*Подайте вітчизні – / на ламаний шеляг, на таляр – побитий, нівроку: / хто слово, хто пісню, / хто спомин про бабцю свою з тридцять третього року, / хто образ руїни: / у центрі райцентру – коза поїд муром собору... / Подайте **України** – / розсипаних літер невчитного більше набору*» [7, с. 187]. Звернемо увагу на останній приклад, де до лексеми *подайте* (як правило, милостиню) прилягає несподіване слово *вітчизна*, а в кінці строфи — *Україна (подайте Україні)*.

Л. Пустовіт слушно зауважує, що поети кінця ХХ ст. активно осмислюють образ Ісуса Христа [16, с. 16]. У досліджуваному матеріалі назви Бога подекуди подаються в іронічному та сатиричному плані, що пов'язано з накладанням морально-етичної оцінки й соціальної. Так, лексеми *Бог, Вершитель, Господь* та похідні від них часто змінюють традиційне позитивне забарвлення: «*Хай Похмурий Вершитель / Кривавий розкручує вир... / Хай Судом і Кінцем / Його слуги рогаті лякають...*» [22, с. 72]; «*Йі-право, що мені до того – / Потисну руку чорту, Богу... / А в Бога – різьки з-під вінця...*» [4, с. 18]. У перших прикладах відбувається суміщення контрастних сем: Бог і Сатана є однією особою. Такий ефект досягається поєднанням лексеми *Вершитель* з означенням *похмурий* та сполученням *слуги рогаті* в першому випадку. У другому зіставляються поняття *чорта* і *Бога* як різні за своєю значущістю образи, в яких актуалізуються спочатку антонімічні значення, а потім відбувається своєрідна нейтралізація семантики другої лексеми («*А в Бога – різьки з-під вінця*»).

Трансформацію семантики словообразу *Бог* маємо і в контексті: «*Ти надто щедрий, Боже, — стільки жаху / вергаси на мале моє життя. / Потерли руки, спрагли в горлі крики, / а вседорога вузиться, як вузь. / Хрести модрин. І запропали лики, / І дріт колочий замість харалуж»* [19, с. 48]. Для української народнопоетичної традиції, релігійно-християнської фразеології прикметним є стійке словосполучення *щедрий Бог*, що відбиває уявлення про Бога як подателя багатства, здоров'я, добра тощо. У поезії В. Стуса цей образ реалізується в іронічному ключі, що підсилюється лексемою на позначення міри *надто*. Несумісність понять *щедрий Бог — що вергає стільки жаху* продовжує традиції використання цього образу для створення комічного ефекту, започатковані свого часу Т. Шевченком.

Така актуалізація образу Бога в поезіях соціальної тематики є показовою: «*А може прийде не Месія / а МАСОВИК*» [14, с. 74]. Звукове зближення лексем *Месія — масовик* у поетичному тексті Неди Неждани демонструє нівелювання межі *сакральне / профанне* й у цілому засвідчує іронічну оцінку маскультури, що є характерним для поетів-постмодерністів.

Отже, аналізовані поетичні контексти засвідчують вагомість власних назв у породженні різних видів комічного, оскільки ці лексеми мають значний семантичний і символічний потенціал, пов'язаний із національними, історичними, релігійними конотаціями. Показовим є залучення до поетичного словника топонімів — назв місць заслання, зниження традиційних поетичних образів (Бог, батьківщина тощо) і відхід від мажорної патріотичної патетики.

Література:

1. Беліцька С. М. Конотонімізація онімів як лексико-семантичний процес: автореф. дис... канд. філол. наук: 10.02.01. — українська мова / С. М. Беліцька. — Горлівка, 2000. — 23 с.
2. Ботвина Н. В. Коннотативные антропонимы в русской художественной речи (на материале сатиры произведений послевоенного периода): автореф. дис... канд. філол. наук: 10.02.01. — українська мова / Н. В. Ботвина. — К., 1988. — 24 с.
3. Буштян Л. М. Ономастическая коннотация: на материале русской советской поэзии: Автореф. дис... канд. філол. наук: 10.02.01. — українська мова / Л. М. Буштян. — Одесса, 1983. — 16 с.
4. Верховень В. М. На цвинтарі слова: Поезії / В. М. Верховець. — Х.: Прапор, 1990. — 79 с.
5. Горбаль М. А. Деталі піщаного годинника: Вірші. — К.: Укр. письменник, 1992. — 111 с.
6. Данько М. М. Й сонця прихилив би!...: Поезії / М. М. Данько. — К.: Рад. письменник, 1991. — 204 с.
7. Знак нескінченності: Збірка поезій / В. Стус, І. Калинець, Т. Мельничук, Б. Нечерда, В. Голобородько, В. Герасим'юк, О. Забужко, С. Жадан / Упор. Л. Фінкельштейн. — К.: Факт, 2002. — 228 с.
8. Костенко Л. В. Берестечко: Історичний роман / Л. В. Костенко. — К.: Укр. письменник, 1999. — 157 с.
9. Костенко Л. В. Вибране / Л. В. Костенко. — К.: Дніпро, 1989. — 559 с.
10. Костенко Л. В. Маруся Чурай: Історичний роман у віршах / Л. В. Костенко. — К.: Дніпро, 1982. — 136 с.
11. Лукаш Г. П. Ономастикон прозових творів Володимира Винниченка: Автореф. дис. канд. докт. філол. наук: 10.02.01. — українська мова / Г. П. Лукаш. — 18 с.
12. Мельник М. Р. Ономастика творів Л. Костенко: Автореф. дис... канд. філол. наук: 10.02.01. — українська мова / М. Р. Мельник. — Одеса, 1999. — 18 с.
13. Наумова Т. Поняттєво-денотатна характеристика власних назв у сатиричних творах І. Франка та В. Самійленка // Мандрівець. — Київ: Вид. нац. ун-ту «Києво-Могилянська академія». — 2003. — № 3. — С. 33–42.
14. Неждана Неда. Котвишня: Збірка віршів. — К.: Смолоскип, 1996. — 108 с.
15. Нижній кремін: Поезії / І. Р. Горбатий, О. І. Гайчук-Карпенко, І. Ф. Калениченко, В. Ю. Лупейко, І. А. Потьомкін, О. В. Терещенко, М. Д. Фененко, Б. Г. Шлапак, В. К. Шпак. — К.: Рад. письменник, 1989. — 390 с.
16. Пустовіт Л. О. Словник української поезії другої половини ХХ століття (Семантико-функціональний аспект): Автореф. дис... докт. філол. наук: 10.02.01. — українська мова / Л. О. Пустовіт. — К., 1993. — 36 с.
17. Селіверстова Л. І. Ономастикон у поетичному ідіолекті Яра Славутича: Автореф. дис... канд. філол. наук: 10.02.01. — українська мова / Л. І. Селіверстова. — Харків, 2003. — 20 с.
18. Симоненко В. У твоєму імені живу поезії, оповіді, щоденник, зап., листи / В. Симоненко. — К.: Веселка, 2003. — 382 с.
19. Стус В. Вечір. Зламана віть: Вибране / В. Стус. — К.: Дух і літера, 1999. — 383 с.
20. Словник української мови: В 11-ти т. — К.: Наук. думка, 1970–1980.
21. Федорак Н. Брудершафт із собою: Збірка віршів / Н. Федорак. — К.: Смолоскип, 1997. — 94 с.
22. Чекмишев О. В. На порозі хрещатого неба: Поезії / О. В. Чекмишев. — К.: Смолоскип, 1996. — 80 с.

УДК 81'373.611:69

Т. Е. Щеглова,

ДВНЗ «Придніпровська Державна Академія Будівництва та Архітектури», м. Дніпропетровськ

ОСОБЕННОСТИ СЛОВООБРАЗОВАТЕЛЬНОЙ СЕМАНТИКИ ПОДОБИЯ СЛОЖНЫХ ПРИЛАГАТЕЛЬНЫХ (НА МАТЕРИАЛЕ СТРОИТЕЛЬНОЙ ТЕРМИНОЛОГИИ)

На матеріалі будівельної термінології розглядаються особливості словотвірної семантики подібності складних прикметників. Виділені семантичні групи перших компонентів прикметників зі значенням подібності, описані греко-латинські терміноелементи, які передають семантику подібності.

Ключові слова: складні прикметники, словотворча семантика подібності.

На материале строительной терминологии рассматриваются особенности словообразовательной семантики подобия сложных прилагательных. Выделены семантические группы первых компонентов прилагательных со значением подобия, описаны греко-латинские терминологические элементы, передающих семантику подобия.

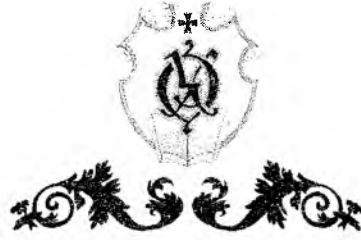
Ключевые слова: сложные прилагательные, словообразовательная семантика подобия.

On the base of construction terminology the peculiarities of word-formation similarity semantics of compound adjectives are considered. The semantic groups of adjectives' first components with similarity meaning are revealed, the term components, originated from Greek and Latin, expressing semantics of similarity are described.

Key words: compound adjectives, word-formation similarity semantics.

Сложные имена прилагательные составляют многочисленный класс слов в русском языке и занимают особое место в системе терминов. В любом научном тексте им отводится особая роль, так как акцентуация тех или иных фрагментов знания, по замечанию ученых, стимулирует употребление лексических и морфологических единиц с соответствующим значением — прилагательных и наречий.

© Т. Е. Щеглова, 2015

**НАУКОВІ ЗАПИСКИ
НАЦІОНАЛЬНОГО
УНІВЕРСИТЕТУ
«ОСТРОЗЬКА АКАДЕМІЯ»**

Серія «Філологічна»

Збірник наукових праць

Випуск 51

Острог
Видавництво Національного університету «Острозька академія»
2015

УДК 81. 161. 2+
81. 111
ББК. 81. 2 Укр. +
81. 2 Англ.
Н 34

*Рекомендовано до друку вченою радою
Національного університету «Острозька академія»
(протокол № 8 від 26 березня 2015 року)*

*Збірник затверджено постановою президії ВАК України
від 22 квітня 2011 року № 1-05/4*

Редакційна колегія:

Архангельська А. М., доктор філологічних наук, професор;
Білоус П. В., доктор філологічних наук, професор;
Вокальчук Г. М., доктор філологічних наук, доцент;
Пасічник І. Д., доктор психологічних наук, професор;
Поліщук Я. О., доктор філологічних наук, професор;
Тищенко О. В., доктор філологічних наук, професор;
Хом'як І. М., доктор педагогічних наук, професор, академік АН ВШ України;
Яворська Г. М., доктор філологічних наук, професор.

Н 34

Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Серія «Філологічна»: збірник наукових праць / укладачі: І. В. Ковальчук, Л. М. Коцюк, С. В. Новоселецька. – Острог: Видавництво Національного університету «Острозька академія», 2015. – Вип. 51. – 378 с.

У збірнику містяться статті, присвячені проблемам сучасного мовознавства та порівняльного літературознавства, а також методиці навчання іноземних мов. Збірник рекомендовано науковцям, викладачам, студентам-філологам і всім, хто цікавиться філологічною наукою.

УДК 81. 161. 2+
81. 111
ББК: 81. 2 Укр. +
81. 2 Англ.

*Адреса редколегії:
35800, Україна, Рівненська обл., м. Острог, вул. Семінарська, 2,
Національний університет «Острозька академія»,
факультет романо-германських мов*

© Видавництво Національного університету
«Острозька академія», 2015

Наукове видання

**Наукові записки
Національного університету «Острозька академія»
Серія «Філологічна»**

Збірник наукових праць

Випуск 51

Головний редактор *І. Д. Пасічник*

Відповідальний за випуск *І. В. Ковальчук*

Укладачі: *І. В. Ковальчук, Л. М. Коцюк, С. В. Новоселецька*

Технічний редактор *Р. В. Свинарчук*

Комп'ютерна верстка *Н. О. Крушинської*

Художнє оформлення обкладинки *К. О. Олексійчук*

*За достовірність наведених фактичних даних, цитат,
власних імен, географічних назв та інших відомостей
відповідають автори.*

Формат 60x84/8. Ум. друк. арк. 43,94. Тираж 100 прим. Зам. № 13–15
Папір офсетний. Друк цифровий. Гарнітура «TimesNewRoman».

Оригінал-макет виготовлено у видавництві
Національного університету «Острозька академія»,
Україна, 35800. Рівненська обл., м. Острог, вул. Семінарська, 2.
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи РВ № 1 від 8 серпня 2000 року.

Видавець СПД Свинарчук Р. В.
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи РВ № 27 від 29 липня 2004 року.
Тел. (+38067) 771 28 70. e-mail: 35800@ukr.net РВ №1 від 8 серпня 2000 року.